

Wie schrijft, blijft.

Kinderen als singer-songwriters

Muziek en taal zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Kinderen neuriën, zingen én verzinnen liedjes lang voordat ze kunnen lezen of schrijven. Toch wordt het schrijven van eigen liedteksten en muziek in het onderwijs maar weinig toegepast. Waarom zouden componeren en tekstschrijven geen vanzelfsprekend onderdeel van de taal- en muzieklles kunnen zijn?

Binnen Ontwikkelingsgericht Onderwijs is het gelukkig vanzelfsprekend om met kinderen met betekenisvolle teksten aan de slag te gaan. Deze te lezen, maar ook zelf te schrijven. Kinderen leren lezen en schrijven vanuit een intrinsieke motivatie. Ze schrijven omdat ze iets te vertellen hebben. Dit principe laat zich naadloos vertalen naar muziek. Kinderen die eigen liedjes schrijven – liedjes zijn ten slotte korte verhaaltjes – ervaren taal en muziek op een diepgaande manier. Ze geven woorden aan hun gevoelens, ontdekken ritmische, melodische en harmonische structuren, ontwikkelen taalbegrip en nemen spelend en onderzoekend een creatieve houding aan ten opzichte van taal en muziek.

Dat muziek maken een krachtig middel is voor spelend en onderzoekend leren, bewijst het beeldverhaal *'Muziek maken is een feest'* van basisschool De Korenaar. Hier wordt muziek bewust en doelgericht geïntegreerd in het onderwijs. Leerlingen krijgen de ruimte om muziek niet alleen te beleven, maar er ook actief mee aan de slag te gaan als onderzoekers en makers. Door een breed scala aan activiteiten – van een schoolpleinconcert tot componeren en klankverhalen – ontdekken zij niet alleen wat muziek is, maar ook hoe muziek werkt en welke betekenis het kan hebben.

Het schrijven van liedjes daagt kinderen uit om hun taalbewustzijn te vergroten. Net zoals het schrijven van een verhaal vraagt om structuur en woordenschat,

vereist een lied tekstuele en muzikale keuzes. Welk woord rijmt? Welke zin klinkt muzikaal prettig? Hoe breng je een emotie over met muziek? Wanneer kinderen zelf liedjes componeren, worden ze uitgedaagd om vorm en inhoud samen te laten komen. Dit zien we ook terug bij De Korenaar, waar leerlingen een klankverhaal en onderzoeksvraag uitwerken en aan het eind hun bevindingen delen.

Daarnaast versterkt het proces van liedjes schrijven het eigenaarschap over leren. In de ontwikkelingsgerichte benadering draait het immers om betekenisvol en betrokken leren. Wanneer kinderen een eigen lied maken, is hun motivatie vanzelfsprekend hoog. Ze werken samen, experimenteren met klanken, schrijven teksten die voor henzelf betekenis hebben en presenteren trots hun creaties. Dit draagt niet alleen bij aan hun taalontwikkeling, maar ook aan hun zelfvertrouwen en expressieve vaardigheden.

In veel scholen wordt muziek nog vooral reproductief benaderd: kinderen zingen liedjes van anderen en spelen bestaande composities. Maar waarom zouden we niet meer inzetten op het zelf creëren?

Met eenvoudige instrumenten, digitale tools of zelfs enkel stem en lichaam kunnen kinderen hun eigen muzikale ideeën tot uiting brengen. De link met het beeldverhaal is hierbij duidelijk: net zoals leerlingen leren op de Korenaar componeren en instrumenten verkennen, kunnen alle kinderen leren componeren door te werken aan muziek die uit henzelf komt.

Dat eigen muziek schrijven een groot bereik kan hebben, bewijst ook Claude, die onlangs zijn nieuwe lied uitbracht waarmee hij Nederland in mei zal vertegenwoordigen op het Eurovisie Songfestival in Basel. Zijn nummer, een combinatie van persoonlijke tekst en pakkende melodie, laat zien hoe krachtig een zelfgeschreven lied kan zijn. Het inspireert kinderen om hun eigen stem te vinden in muziek en moedigt hen aan hun verhalen te vertellen door middel van klank en tekst.

Dus laten we kinderen niet alleen leren over muziek, maar vooral ook muziek laten maken. Laat ze experimenteren, hun stem vinden in klank en woord, en ervaren hoe krachtig hun eigen creativiteit kan zijn. De Korenaar heeft laten zien dat muzikeducatie veel verder kan gaan dan het instuderen van bestaande liedjes. Door kinderen de ruimte te geven om te schrijven, componeren en zingen, geven we ze niet alleen een stem, maar ook een manier om zichzelf en de wereld om hen heen beter te begrijpen.

i Michel Hogenes is docent op de De Haagse Hogeschool & Codarts, Hogeschool voor de Kunsten in Rotterdam. Daarnaast is hij voorzitter van Gehrels Muzikeducatie.

Lees ook:
Haarsma, I. (2021). *Daar zit muziek in*. Hoofdstuk 6 van Het Spullenboek., Van Gorcum.